

них представляє собою лише одну можливу форму реалізації оброблення інформації. Під час використання електронного оброблення даних створюються необхідні умови для забезпечення взаємозв'язку з іншими процесами.

Звідси можна зробити висновок про необхідність взаємозв'язку проектування оброблення даних з організаційним проектуванням. З метою розроблення відповідних теоретичних засад антикризового управління виробничо-господарськими структурами, ми обґрунтували основні закономірності функціонування і розвитку ВГС за умови виникнення кризової ситуації.

Література

1. Gerisch R. Aufgaben und Probleme der Entwicklung in den Kombinatzen zur Erhonung der volkswirtschaftlichen Efektivitat / R. Gerisch, W. Hofmann // In. Wirtschaftswissenschaft, Berlin 27 (1979) 2. – S. 139.

2. **Verordnung** uber die Vorbereitung von Investitionen vom 13 / Juli 1978. In: GBL. 1/1978. – S. 251.

3. **Anordnung** uber die Nomenklatur der Arbeitsstufen und Leistungen von Aufgaben des Planes Wissenschaft und Technik vom 28 Mai 1975. In: GBL. 1/1975. – S. 426.

Бондарчук М.К. Организационное проектирование в системе антикризисного управления производственно-хозяйственными системами

Очерчены направления разработки организационных проектов при возможном наступлении кризисных ситуаций в производственно-хозяйственных системах (ПХС) и определены этапы работы по организационному проектированию, которое даст возможность уточнить основные общенаучные подходы к антикризисному управлению интегрированными группами.

Bondarchuk M.K. Organizational design in crisis management of industrial and household structure

Identification of the areas of organizational development projects with possible occurrence of crises in IHS and identifying the milestones on organizational design will give you clarify basic approaches include the to crisis management integrated groups.

УДК 336.77+336.73+657.422.1-5

Магістрант О.А. Галань;

ст. викл. В.С. Мохняк – НУ "Львівська політехніка"

АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ У КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ

Розглянуто особливості обліку кредитних операцій у кредитних спілках, порівняно процеси формування інформації про розрахунки за кредитами в автоматизованих системах обліку банків і кредитних спілок та запропоновано шляхи вдосконалення організації бухгалтерського обліку кредитних операцій та підготовки інформації про кредитні операції.

Актуальність теми. На всіх етапах розвитку суспільства фінансові установи активно впливали на суспільні відносини. Бажання громадян об'єднуватись для самостійного вирішення своїх фінансових проблем сприяло розвитку кредитних спілок як у світі, так і в Україні. Проте діяльність будь-яких фінансових установ на шляху своєї діяльності стикається з низкою проблем, насамперед пов'язаних з організацією бухгалтерського обліку. Тому *метою дослідження* є обґрунтування проблем, пов'язаних з обліком кредитних операцій у фінансових установах, передусім у кредитних спілках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти організації та методики бухгалтерського обліку як кредитних спілок, так і банків, відображено у працях вітчизняних та зарубіжних учених: Ф.Ф. Бутинця, С.В. Войцехівського, М.Я. Дем'яненка, В.П. Завгороднього, Л.М. Кіндрацької, Г.Г. Кірейцева, А.М. Кузьмінського, С.О. Левицької, С.О. Ніколаєвої, В.Ф. Палія, В.М. Пархоменко, О.М. Петрука, Н.Л. Правдюк, М.С. Пушкаря, О.Д. Радченко, П.Т. Саблука, Я.В. Соколова, В.В. Сопка, Н.М. Ткаченко, Б.Ф. Усача, К.В. Березовського, А.М. Мороза.

Автори наукових публікацій з питань ведення бухгалтерського обліку в кредитних спілках зосереджують увагу на розгляді методики, викладеної на підставі нормативних актів. Зміст наукових праць свідчить про те, що питанням обліку в діяльності кредитних спілок та його вдосконаленню приділяють недостатню увагу. Такий стан досліджень у вирішенні проблем організації та методики обліку кредитних операцій у кредитних спілках і зумовив напрям дослідження.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні у населення значно знизилася довіра до фінансових установ – зменшились депозити та обсяги кредитування, про що свідчить інформація про залишки наданих кредитів на кінець 2007-2009 рр. Зокрема, сума виданих кредитів, термін погашення яких не настав, членам кредитних спілок на кінець 2007 р. становила 4512,3 млн грн, на кінець 2008 р. – 5572,8 млн грн, на кінець 2009 р. – 3907,4 млн грн [12]. Щодо банків, то сума наданих кредитів фізичним особам на кінець 2007 р. становила 153633 млн грн, 2008 р. – 268857 млн грн та 2009 р. – 222538 млн грн [11]. Як бачимо, в загальному і по кредитних спілках, і по банках, спостерігається негативна тенденція зменшення суми наданих кредитів, що свідчить про зниження обсягів кредитування.

Для зростання обсягів кредитної діяльності, насамперед кредитним спілкам, необхідно збільшувати обсяг депозитів. Таким чином, керівництво кредитної спілки мало б більше уваги приділяти інформації, яку хоче знати її клієнт, аби впевнитись у надійності та ефективності розміщення та використання вкладених ним у кредитну спілку коштів. Клієнт як кредитної спілки, так і банку хоче гарантій повернення йому грошей. Частковою гарантією ефективності використання коштів може бути достовірні інформація про кількість наданих кредитів, їх забезпечення; рівень прострочених та неповернених кредитів та рівень безнадійних кредитів. Тобто для залучення клієнтів кредитній спілці потрібно звернути увагу на організацію обліку кредитних операцій, забезпеченість виданих кредитів. При цьому важливе значення має те, які та кому можна надавати кредити.

В економічній літературі виділяють споживчий та виробничий кредити, які можуть бути надані підприємствам за видами економічної діяльності, фізичним особам та органам державної влади (рис. 1).

Види кредитів, яких надають фінансові установи – кредитні спілки та банки, найкраще розглядати, виходячи з можливостей їхнього обліку. Проте варто звернути увагу на рекомендації з організації обліку у кредитних спілках. Методичними рекомендаціями з організації обліку у кредитних спілках подано класифікацію кредитів, що можуть надаватись такими установами (рис. 2).

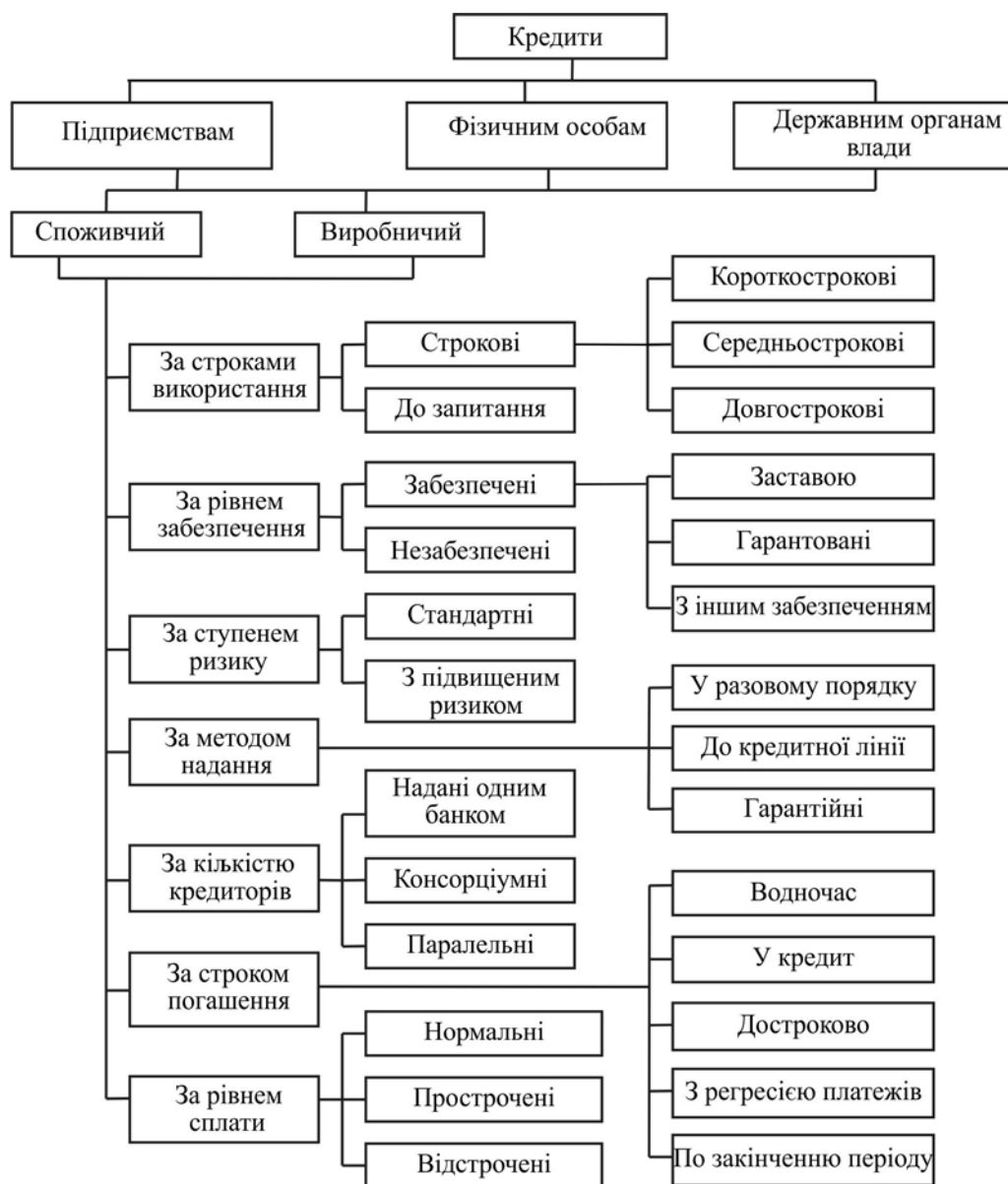

Рис. 1. Класифікація кредитів в економічній науці

Для кредитної спілки є важливий поділ кредитів за рівнем дотримання членом кредитної спілки встановленого режиму сплати: на кредити з нормальним режимом сплати; прострочені кредити – кредити, за якими порушення встановленого режиму сплати не перевищує 365 днів; неповернені кредити – кредити, за якими порушення встановленого режиму сплати перевищує 365 днів; безнадійні кредити – кредити, за якими є впевненість у їхньому неповерненні та/або за якими є підтвердження про неможливість здійснення стягнення, або минув термін позовної давності (3 роки).

Відповідно до Закону України "Про кредитні спілки", кредитна спілка зобов'язана вести облік за кожним кредитом. Вона повинна контролювати дотримання умов кредитних договорів, своєчасність та повноту платежів. У разі виявлення прострочення платежів, кредитна спілка зобов'язана вжити відповідних заходів до позичальника для своєчасного повернення коштів. Проте запропонована нормативними актами методика обліку кредитів не дає достатньої інформації про стан кредитної діяльності у кредитних спілках, оскільки інформація, що відображається на рахунках для обліку кредитів, є досить узагальненою.

Рис. 2. Класифікація кредитів у кредитних спілках

Банки надають кредити юридичним особам – суб'єктам господарської діяльності, населенню, державним органам. Загалом банківські кредити за цільовим призначенням поділяють на виробничі та споживчі (рис. 3). У банках до кожної класифікаційної ознаки передбачено певний рахунок, що дає нам точнішу інформацію для аналізу і контролю кредитної діяльності. Для відображення кредитів у банках передбачено другий клас рахунків. У цьому плані рахунків на окремому рахунку відображають заборгованість за кредитом, прострочені кредити та забезпечення що відображається на рахунках дев'ятого класу (рис. 3).

Для формулювання наших висновків, порівняємо процес формування інформації про розрахунки за кредитами в автоматизованих системах обліку банків та кредитних спілок.

У банках надані кредити фізичним особам можуть відображатися на рахунках "Кредити на поточні потреби, які надані фізичним особам", "Фінансовий лізинг, який наданий фізичним особам", відповідно до класифікації кредитів на рахунку "Короткострокові кредити на поточні потреби, які надані фізичним особам" відображаються кредити за призначенням. Коли такий кредит вчасно не повертається, то його відображають на рахунку "Прострочена заборгованість за кредитами на поточні потреби, які надані фізичним особам", далі якщо прострочений кредит не повертається, то він відображається на рахунку "Сумнівна заборгованість за кредитами на поточні потреби, які надані фізичним особам".

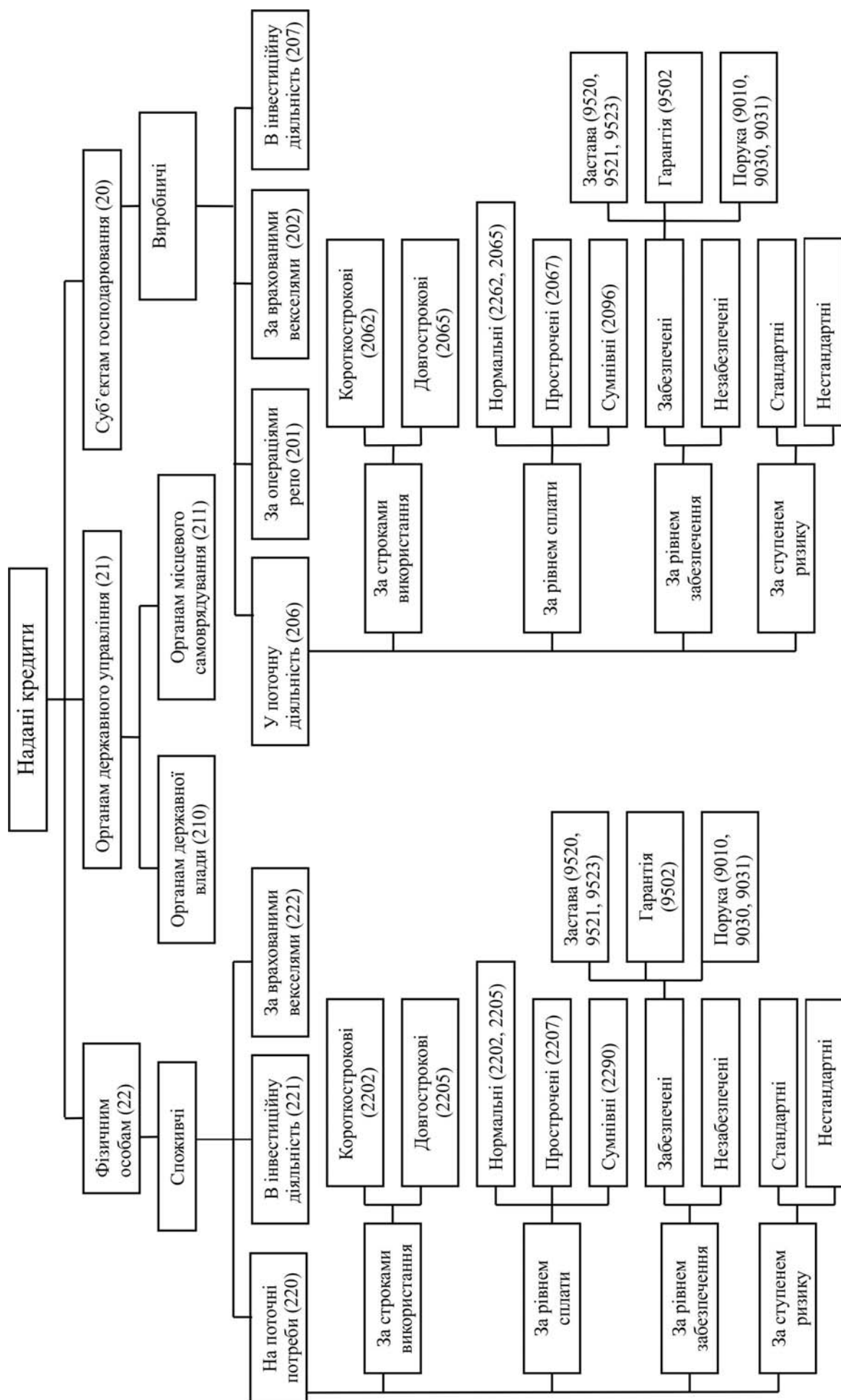

Рис. 3. Схема класифікації кредитів для цілей обліку (за рахунками бухгалтерського обліку банківських установ)

Якщо ж банк впевнений у неповерненні цього кредиту, то його відображають на рахунку "Резерв під нестандартну заборгованість за кредитами, які надані клієнтам". Алгоритм формування інформації про кредит у банку наведено на рис. 4.

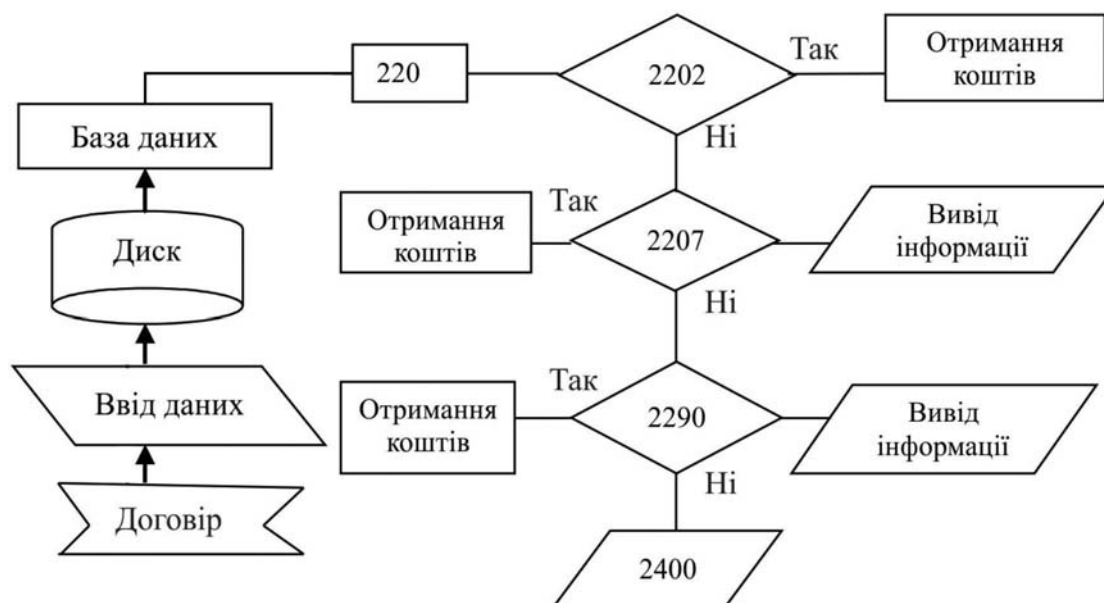

Рис. 4. Рух інформації про кредити за автоматизованої форми обліку в банках

На відміну від банків, у кредитних спілках для обліку кредитів використовують лише два субрахунки: "Розрахунки за кредитами членам кредитної спілки" та "Розрахунки за безнадійними кредитами" [8]. Уся інформація про стан кредитів відображається у автоматизованій формі. Алгоритм формування такої інформації у кредитних спілках подано на рис. 5.

Для досягнення оптимального використання автоматизованих баз даних, довжина кодів за машинного оброблення інформації повинна бути мінімальною. У кредитній спілці наданому короткостроковому (1) підприємницькому (2) кредиту, за яким рівень сплати не настав, а точніше він став простроченим (1) та неповернутим (1), буде присвоєно код 3761211, довжина якого становить сім знаків. Що ж до банків, то вони використовують чотиризначні коди, тобто такий самий кредит у банку матиме код довжиною чотири знаки, який на три значення менший, ніж у кредитних спілках.

Висновки. Таким чином, отримання оперативної інформації про стан розрахунків за кредитами у кредитних спілках є менш інформаційномістким, ніж у банках.

З метою підвищення аналітичності та достовірності облікової інформації щодо процесу кредитування вважаємо за необхідне:

- 1) запровадити в кредитних спілках класифікацію кредитів відповідно до пропозицій наведених вище, що дасть змогу деталізувати інформацію за кредитами, виданими окремим особам, та розширити об'єкти обліку та контролю, що дасть змогу диференціювати об'єкти обліку відповідно до управлінських рішень та посилити систему контролю процесу надання та повернення кредитів;

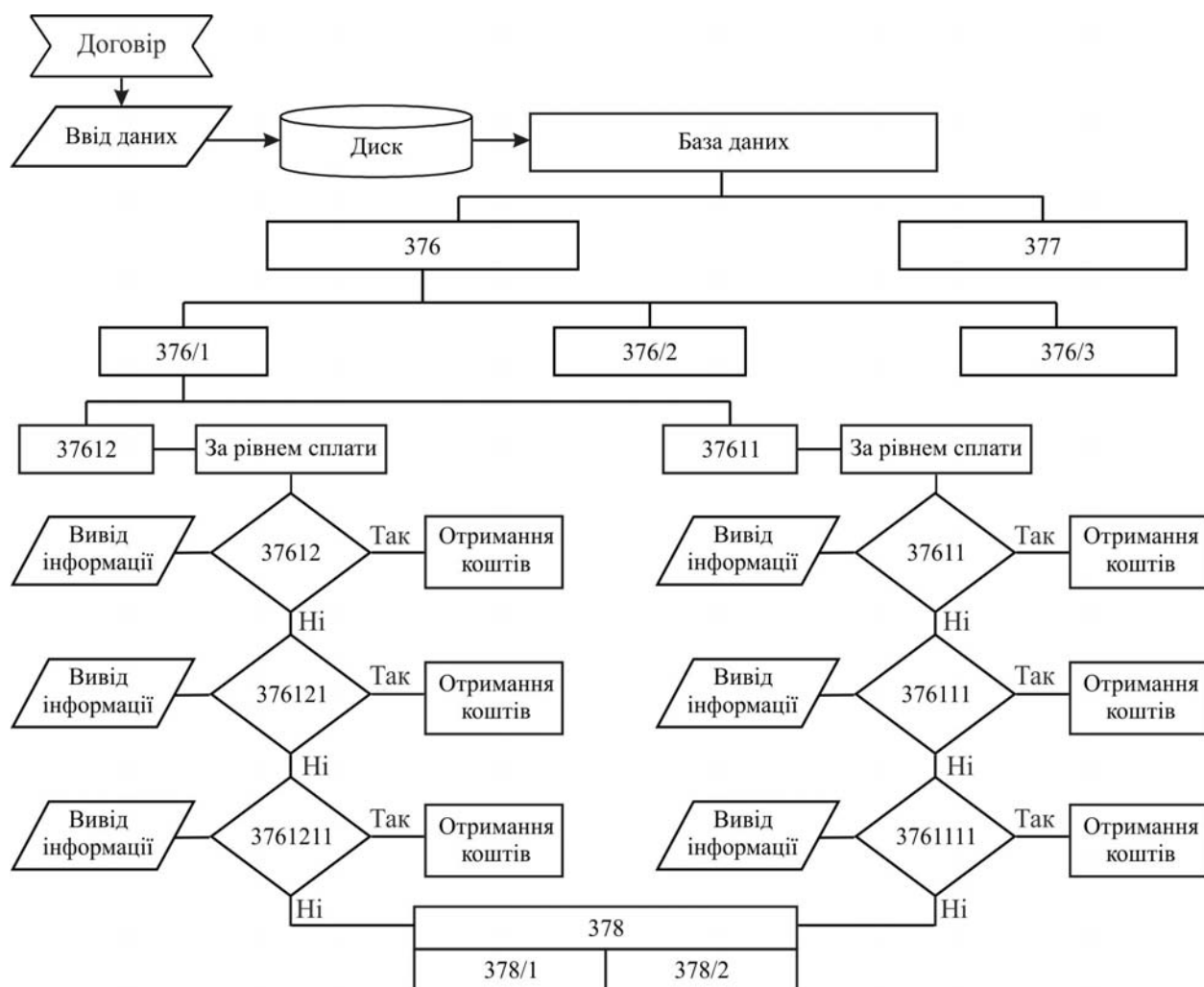

Рис . 5. Рух інформації про кредити за автоматизованої форми обліку у кредитних спілках

- 2) чинна практика автоматизації ведення обліку кредитів досліджуваних кредитних спілок потребує вдосконалення в аспектах поглиблення аналітичності інформації і, відповідно, розроблення детальнішого плану рахунків у частині обліку кредитів, зокрема запровадити рахунки "Прострочені кредити" з відповідним поділом за часом в аналітичному обліку; "Сумнівна заборгованість по виданих кредитах". Використання запропонованих рахунків дасть змогу оперативно отримувати інформацію про стан розрахунків по кредитах, а також досягти оптимального використання автоматизованих баз даних;
- 3) порядок узагальнення інформації та подання її менеджерам для прийняття управлінських рішень у кредитних спілках не достатньо формалізований, а тому пропонуємо розробити систему внутрішніх звітів за коротші терміни подання з достатнім інформаційним наповненням відповідно до потреб конкретних посадових осіб та типів управлінських завдань. Зміст таких управлінських звітів повинен охоплювати деталізовану класифікацію відповідно до запропонованих класифікації та бухгалтерських рахунків з обліку кредитів.

Література

1. Березовський К.В. Кредитні спілки на фінансовому ринку України / К.В. Березовський // Економічні науки. – 2007. – № 8. – С. 5-11.

2. **Вовчак О.Д.** Банківська справа : навч. посібн. / О.Д. Вовчак, Н.М. Рицишин. – Львів : Вид-во "Новий світ". – 2008. – 560 с.
3. **Войцехівський С.В.** Бухгалтерський облік в кредитних спілках / С.В. Войцехівський. – К. : Міжнародний ін-т інноваційних наукових та освітніх технологій, 2004. – 320 с.
4. **Інструкція** по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99, № 291. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>.
5. **Інструкція** про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджена постановою правління НБУ від 17.06.2004, № 280. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>.
6. **Кредитні спілки в Україні: основні засади діяльності.** – К. : Вид-во УІРФР, 2005. – 448 с.
7. **Лагутін В.Д.** Кредитування: теорія і практика / В.Д. Лагутін. – К. : Вид-во "Наука", 2001. – 140 с.
8. **Методичні рекомендації** щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою: затверджені розпорядженням державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 18.12.2003, № 171. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>.
9. **Петрук О.М.** Банківська справа : навч. посібн. / за ред. д.е.н, проф. Ф.Ф. Бутинця. – К. : Вид-во "Кондор", 2004. – 148 с.
10. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua/>.
11. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.dfp.gov.ua/>.

Галань О.А., Мохняк В.С. Аспекты совершенствования учета кредитных операций в кредитных союзах

Рассмотрены особенности учета кредитных операций в кредитных союзах, сравнены процессы формирования информации о расчетах по кредитам в автоматизированных системах учета банков и кредитных союзов и предложены пути совершенствования организации бухгалтерского учета кредитных операций и подготовки информации о кредитных операциях.

Halan O.A., Mokhnyak V.S. Accounting aspects of improvement of credit in credit union

The features of the account of credit transactions in credit unions, compared to the processed of information on payments for loans in an automated system of banks and credit unions and the ways of improving the organization of accounting operations and preparation of credit information on credit operations.

УДК 338

*Доц. Н.І. Горбаль, канд. екон. наук;
студ. Г.В. Михайляк – НУ "Львівська політехніка"*

**ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ
ФОНДООСНАЩЕНІСТЮ ВИРОБНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВІ**

З позиції функціонального підходу, розглянуто процес управління фондооснащеністю виробництва як процес планування, організування, мотивування, контролювання та регулювання, а також надано змістовну характеристику кожному з етапів цього процесу.

Ключові слова: контролювання, мотивування, планування, організування, основні засоби, регулювання, управління, фондооснащеність виробництва.

Актуальність проблеми та її зв'язок з важливими науково-практичними завданнями. В умовах соціально-економічного розвитку, що склалися в Україні, неефективне використання ресурсів, від діяльності яких знач-